

هنجاریابی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی (ASCQ) در کودکان ۶ تا ۱۲ ساله

Standardization and Investigation of Psychometric Properties of the Attachment Style Classification Questionnaire (ASCQ) in ۶ – ۱۲ Year Old Children

آرزو کریمی فارسانی^۱، منصوره بهرامی پوراصفهانی^{۲*}

Abstract

Attachment is a mechanism that has been developed during evolution process to protect human infants and increase chances of their survival up to the adult stage. The present study was an attempt to standardize and investigate the psychometric properties of the Fanzi-Dutton (۱۹۹۶) ۱۵-item Attachment Style Classification Questionnaire for Latency Age Children (۶ - ۱۲ years old) in Isfahan. The present research falls within the category of descriptive validation studies. The population of the study encompasses all ۶ – ۱۲ year old primary school children in Isfahan during the academic year ۲۰۲۰-۲۰۲۱. Convenient sampling was used to select ۳۰۰ children (۱۵۰ females and ۱۵۰ males). Cronbach's alpha coefficient, structural equation modeling and confirmatory factor analysis carried out within the framework of SPSS.۲۶ and Lisrel ۸.۸۰ software were used to measure the construct validity of the questionnaire. e. According to the ASCQ validity and reliability results, it can be argued that this scale is a reliable and valid instrument that can be used to effectively investigate attachment styles. In addition, the scale is found to be applicable in Iranian society.

Keywords: standardization, psychometric properties, scale, attachment style, children

چکیده

پژوهش حاضر با هدف هنجاریابی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس طبقه بندی سبک دلبستگی کودک فنزی-داتن (۱۹۹۶) (ASCQ) فرم ۱۵ سئوالی در کودکان ۶ تا ۱۲ ساله در شهر اصفهان انجام شد. این پژوهش توصیفی از نوع اعتبارسنجی است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی کودکان دوره ابتدایی بین سنین ۶ تا ۱۲ سال شهر اصفهان در سال تحصیلی ۴۰۰-۱۳۹۹ بود که با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس ۳۰۰ کودک (۱۵۰ دختر و ۱۵۰ پسر) انتخاب شدند. با بهره‌گیری از روش آلفای کرونباخ، معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تائیدی با استفاده از نرم‌افزار spss.۲۶ و Lisrel ۸.۸۰، روایی سازه آن مورد بررسی قرار گرفت. باتوجه به نتایج حاصل از روایی و پایایی مقیاس سبک دلبستگی کودکان، می‌توان گفت این مقیاس ابزاری پایا و روا برای بررسی سبک دلبستگی است و قابلیت استفاده در جامعه ایرانی را داراست.

واژه‌های کلیدی: هنجاریابی، ویژگی‌های روان‌سنجی، مقیاس، سبک دلبستگی، کودکان

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

^۲ نویسنده مسئول: استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

مقدمه

مفهوم دلبستگی یک رابطه حیاتی برای ایجاد امنیت و عشق؛ و نخستین معرف دنیای ارتباطات برای کودک است که احساس صمیمیت و امن بودن به طور مستقیم ریشه در آن دارد (مالگرزاتا، آلیسجا و کارلا،^۲ ۲۰۲۱). عبارتی دیگر هسته تجربه دلبستگی، احساسات عشق و محافظت هستند (مسگرزاده، ربیعی پور و فرجی، ۱۳۹۸). دلبستگی مکانیسمی مبتنی بر اولین پیوند عاطفی است که در طی تکامل برای حفاظت از نوزاد انسان به وجود آمده است تا احتمال بقای او و رسیدنش به سن بزرگسالی و انتقال ژن‌هایش به نسل بعدی را افزایش دهد (بارسکی،^۴ ۲۰۰۵). در واقع شاهراه نخست یادگیری است و تجارب اولیه بدنی، رشد آتی جسمانی و روان‌شناختی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این تجارب استخوان‌بندی زندگی هیجانی را تشکیل می‌دهند و خارج از آگاهی فرد قرار دارند (بیگنر و گرهارت،^۵ ۲۰۱۹). پالم^۶ (۲۰۱۴) خاطرنشان کرده است: تئوری دلبستگی بر این فرض بنا نهاده شده که والدین هنگام کاوش و تجربه جهان، به عنوان مکانی امن برای کودکان عمل می‌کنند. به طوری که کودک مادامی که خطری را ادراک می‌کند، انتظار می‌رود توسط والدین و مراقبین اصلی‌اش آرام و محافظت شود (کانگل، گابلر، بونچن، لانگ، زیرمن و اسپانگلر،^۷ ۲۰۱۹). لذا نوزاد انسان به لحاظ زیستی آمادگی بیشتری دارد تا با افرادی که بیشتر احساس ایمنی می‌کند، ارتباط برقرار کند (جالامبادانی،^۸ ۲۰۲۰).

لذا سبک‌های دلبستگی از طریق چگونگی تعامل کودک با مراقبانش شکل می‌گیرند اما با این حال بسته به عوامل محیطی و بین فردی طی دوران کودکی مستعد تغییر باقی می‌مانند. به موازات رشد کودک نمودهای دلبستگی او نیز پایدارتر می‌شود و در برابر عوامل محیطی آسیب‌پذیری کمتری نشان می‌دهد (شی، وانگ، لی، تان، ژاو، هاوونگ و همکاران،^۹ ۲۰۲۱). جان بالبی^{۱۰} طبق نظریه دلبستگی بر این باور است که هیجان‌ها از اجزای اساسی دلبستگی بوده و کودکان با سبک دلبستگی ایمن دارای تجارب سرشار از ایمنی و بدون اضطراب بیش از حد هستند، اما کودکان با سبک دلبستگی نایمن (اجتنابی و آشفته) دنیا را محیطی ناامن و استرس‌زا تصور کرده و توانایی سازنده موقعیت‌های با مشکلات تنش‌زا را ندارند (افشاری و میرمحمدی، ۱۳۹۸؛ غلامی، غنی‌زاده و ده بزرگی، ۱۳۹۹). هم‌چنین برخی دیگر از متخصصان مانند شاور و فرالی^{۱۱} (۲۰۰۴)، مدلی از سبک‌های دلبستگی ارائه کردند که دو بعد کلی برای آن در نظر گرفتند: اجتناب و اضطراب. از ترکیب این دو بعد کلی، سه نوع سبک حاصل شده است: سبک ایمن^{۱۲} (اضطراب پایین و اجتناب پایین)، سبک آشفته^{۱۳} (اضطراب بالا و اجتناب پایین)، و سبک نایمن-اجتنابی^{۱۴} (اضطراب پایین و اجتناب بالا) (باجوری و سراوانی،^{۱۵} ۲۰۱۷). بالبی تلاش کرد تا در نظریه‌اش نقش دلبستگی ایمن را در رهایی از هیجان‌ات منفی، بازسازی امید، خوش‌بینی و تعادل فکری توضیح دهد و این‌که چگونه اشکال مختلف سبک نایمن می‌تواند در تنظیم هیجان‌ات، سازگاری اجتماعی، سلامت روان‌شناختی و جسمانی تداخل ایجاد کند (میکولینسر و شاور،^{۱۶} ۲۰۱۶؛ پالما، ارمیجو، کیفونتس، امبیادو، رچت، دیاز و همکاران،^{۱۷} ۲۰۲۱). به این ترتیب که کودکان دارای مادرانی که از نزدیک نیازهای کودک را برآورده می‌کنند رفتارهای دلبستگی ایمن از خود نشان می‌دهند و فرزندان مادرانی که به نیازهای آن‌ها پاسخ نمی‌دهند رفتارهای دلبستگی نایمن نشان می‌دهند (اودل-استوارد،^{۱۸} ۲۰۲۰). همان‌طور که گفته شد به نظر می‌رسد سبک‌های دلبستگی مشاهده‌شده در دوران کودکی در قوانین و راهکارهای مقابله با تنش در بزرگسالی منعکس می‌شود و افراد با دلبستگی نایمن نسبت به افراد با دلبستگی ایمن بیشتر در معرض مشکلات روانی باشند (آذر می، فرهادی، رشید و یارمحمدی اصل، ۱۳۹۹). بطور کلی افراد با سبک‌های ایمن، اجتنابی و

^۲. Małgorzata, Alicja, Carla

^۴. Barsky

^۵. Bigner & Gerhardt

^۶. Palm

^۷. Kungl, Gabler, Bovenschen, Lang, Zimmermann & Spangler

^۸. Jalambadani

^۹. Shi, Wang, Li, Tan, Zhao, Huang & et all

^{۱۰}. Bowlby

^{۱۱}. Shaver & frally

^{۱۲}. secured attachment style

^{۱۳}. disturbed attachment style

^{۱۴}. avoidant attachment style

^{۱۵}. Bajoori & Saravan

^{۱۶}. Mikulincer & Shaver

^{۱۷}. Palma, Armijo, Cifuentes, Ambiado, Rochet, Díaz & et all

^{۱۸}. Odell-Steward

آشفته، راهبردهای کاملاً متفاوتی را برای تنظیم عواطف و پردازش اطلاعات هیجانی به کار می‌برند که به همین صورت هم می‌توان این حالت هیجانی افراد را در شخصیت‌هایشان شناخت (صابونچی، دوکان‌های‌فرد و بهبودی، ۱۳۹۹). از طرف دیگر دلبستگی سیستم پویایی است که در تمام دوره‌های زندگی نسبت به همسالان و غیره شکل می‌گیرد. در دوران مدرسه با کنار گذاشتن دلبستگی‌های کودکی، دوره نهفتگی شکل می‌گیرد و اهمیت چهره دلبستگی از والد به معلم و همسالان تغییر می‌کند. فروید، اولین کسی بود که یکی از دوره‌های مهم در طرح‌ریزی شخصیت کودک، دوره نهفتگی یا دوره دبستانی دانست (خراشادی‌زاده، شهابی‌زاده و دستجردی، ۱۳۹۰). لذا در نظریه دلبستگی بر پایدار ماندن پاسخ‌هایی که در خلال نوزادی در تعامل بین نوزاد و نخستین مراقب وی شکل می‌گیرند، تاکید شده است (خرمی‌قاضیانی و ابولقاسمی، ۱۳۹۹). پس از شکل‌گیری، سبک‌های دلبستگی نسبتاً ثابت در زندگی باقی می‌مانند (حصیم، مصطفی و هاشیم، ۲۰۱۸). نکات بیان شده اهمیت شناسایی سبک دلبستگی کودکان در سنین نهفتگی را بیش از پیش نمایان می‌سازد.

طبق بررسی محققین پژوهش حاضر تا کنون جهت شناسایی سبک دلبستگی در دوران کودکی و بالاخص در سنین نهفتگی، تحقیقات اندکی در داخل صورت پذیرفته است که می‌توان به مطالعه‌ی موحداطیحی و همکاران (۱۳۹۳) اشاره نمود که طی پژوهشی برای سنجش دلبستگی از پرسش‌نامه هفتاد و پنج گویه‌ای سوزانا بارسکی (۲۰۰۵) استفاده نمودند که دارای هیجده مؤلفه‌ی کلیدی مثبت و پنجاه و هفت مؤلفه‌ی کلیدی منفی است. این مقیاس برای سنین نهفتگی طراحی گردیده و برای آن روایی و پایایی بالایی گزارش شده است. گویه‌های این مقیاس در چهار عامل مشخص سازمان‌دهی شده‌اند که عبارتند از: اجتناب/مراقبت‌کننده، اجتناب/همگنان، اضطراب/مراقبت‌کننده، اضطراب/همگنان. این مقیاس توسط موحداطیحی و همکاران در سال (۱۳۹۳) در ایران ترجمه و هنجاریابی شده است (موحداطیحی، امساک و امیری، ۱۳۹۳). ولی لازم به ذکر است که مقیاس مذکور در مقایسه با پرسشنامه مورد بررسی در پژوهش حاضر دارای تفاوت‌هایی نیز می‌باشد. از جمله این مطلب که توسط والدین شدت رفتار کودک در مکانیسم دلبستگی سنجیده می‌شود و این مهم که مقیاس سنجش دلبستگی بارسکی در واقع اختلالات دلبستگی در سنین کودکی را می‌سنجد و سبک دلبستگی ایمن را مورد سنجش قرار نمی‌دهد. بنابراین بر اساس مطالعات قبلی در زمینه سبک دلبستگی و اثرات نسبتاً پایدار آن در دوران بزرگسالی و تعداد اندک ابزارهای موجود جهت سنجش معتبر و علمی در این زمینه، هدف از مطالعه‌ی پژوهش حاضر هنجاریابی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی کودکان فنزی-داتن^{۲۰} (۱۹۹۶) (ASCQ) فرم ۱۵ سؤالی فارسی در کودکان ۶ تا ۱۲ ساله در شهر اصفهان است. باتوجه به این هدف، سئوالات اصلی این تحقیق بدین ترتیب است که:

۱. آیا فرم فارسی مقیاس خودگزارشی فنزی-داتن، روایی لازم جهت طبقه‌بندی سبک دلبستگی در کودکان ۶ تا ۱۲ سال در ایران را دارا می‌باشد؟

۲. آیا فرم فارسی مقیاس خودگزارشی فنزی-داتن، پایایی لازم جهت طبقه‌بندی سبک دلبستگی در کودکان ۶ تا ۱۲ سال در ایران را دارا می‌باشد؟

روش

پژوهش حاضر در حیطه روش‌های پژوهش روش شناختی جای می‌گیرد. در طرح‌های روش شناختی به بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی و اعتبارسنجی ابزارهای اندازه‌گیری پرداخته می‌شود. بنابراین، روش پژوهش حاضر از نوع مطالعات اعتبارسنجی و تحت عنوان زیرمجموعه‌ای از روش‌های پژوهش روش شناختی است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی کودکان دوره ابتدایی بین سنین ۶ تا ۱۲ سال شهر اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ بود که با استفاده از نمونه‌گیری دردسترس ۳۰۰ کودک (۱۵۰ دختر و ۱۵۰ پسر) انتخاب شدند. کودکان ۸ سال به بالا بصورت خودگزارش‌دهی و کودکان بین ۶ تا ۸ سال بصورت مصاحبه به مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی کودکان در محیط پرس لاین پاسخ دادند.

ابزار پژوهش

مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی فنزی-داتن (۱۹۹۶) (ASCQ): پرسشنامه طبقه بندی سبک دلبستگی توسط ریکی فنزی-داتن در سال ۱۹۹۶ و بر اساس نسخه عبری پرسشنامه طبقه بندی سبک دلبستگی بزرگسال هازان و شاور تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۱۵ گویه خودگزارشی است که هر یک از گویه‌ها زیرمجموعه یکی از سه سبک دلبستگی ایمن (گویه‌های ۱-۳-۷-۱۰-۱۵)، نایمن آشفته (۵-

^{۱۹}. Hasim, Mustafa & Hashim

^{۲۰}. Finzi-Dottan attachment style classification questionnaire

۶-۹-۱۱-۱۴) و نایمن اجتنابی (۲-۴-۸-۱۲-۱۳) در سنین نهفتگی کودکی است. نمره گذاری پرسشنامه به صوت طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای می‌باشد. بدین صورت که برای هر گویه گزینه‌هایی شامل کاملاً موافقم (۵)، موافقم (۴)، نظری ندارم (۳)، مخالفم (۲) و کاملاً مخالفم (۱) در نظر گرفته شده است. نمره‌ی بالا در هر یک از خرده‌مقیاس‌ها نشانگر وجود میزان بیشتر مولفه‌های یادشده (دل‌بستگی نایمن آشفته و اجتنابی) و کاهش سبک دل‌بستگی ایمن است. فنزی-داتن و همکاران (۲۰۰۰)، در مطالعه‌ی خود برای هر یک از عوامل این مقیاس روایی و پایایی بالایی گزارش داده است. چنان‌که برای عامل دل‌بستگی ایمن، نایمن اجتنابی و نایمن آشفته به ترتیب برابر است با: ۰/۹۴، ۰/۹۴ و ۰/۹۴ (فنزی، کوهن، اسپیر و ویزمن،^{۲۱} ۲۰۰۰). ویژگی‌های روان‌سنجی و روایی همزمان پرسشنامه در مطالعه‌ی دیگری بر روی ۲۳۲ کودک دبستانی، نیمی پسر و نیمی دختر (با میانگین سنی ۹ سال) مورد بررسی قرار گرفت. آلفای کرونباخ برای هر سه سبک دل‌بستگی، سازگاری درونی معناداری را به همراه داشت (۰/۸۱-۰/۶۹-۰/۹۰). روایی همزمان با استفاده از همبستگی پیرسون با نمرات کودکان در پرسشنامه اضطراب صفت اشپیلگر^{۲۲} و همکاران (۱۹۷۳)، پرسشنامه افسردگی کودک کوواکس^{۲۳} (۱۹۹۲)، و مقیاس‌های بالقوه خودکشی کودک (که همچنین سطوح پرخاشگری را ارزیابی می‌کند) مورد ارزیابی قرار گرفت (فنزی و همکاران، ۲۰۰۶). سطوح پایین افسردگی، اضطراب و پرخاشگری مشخصه کودکان سبک ایمن بود. سطوح بالای افسردگی و اضطراب کودکان دارای سبک نایمن آشفته و سطح پرخاشگری بالا مشخصه کودکان سبک نایمن اجتنابی بود (ریسی، پیکارد و برد،^{۲۴} ۲۰۲۱).

به منظور اجرای پژوهش پرسشنامه اصلی به زبان فارسی توسط دو نفر کارشناس ارشد زبان ترجمه شد. ترجمه فارسی توسط روان‌شناسان مسلط به هر دو زبان مورد بازبینی قرار گرفت و بهترین ترجمه برای گویه‌های پرسش‌نامه انتخاب شد. پس از ترجمه، مقیاس در مرحله مقدماتی بر روی ۵۰ کودک سنین ۸ تا ۱۲ سال اجرا گردید. اشکالاتی که در این مرحله در فهم عبارات توسط کودکان وجود داشت، برطرف شد. سپس آزمون در مرحله اصلی بر روی ۳۰۰ کودک ۶ تا ۱۲ سال از شهر اصفهان اجرا شده و ویژگی‌های روان‌سنجی آن‌ها محاسبه گردید. لازم به ذکر است که روایی صوری مقیاس توسط سه تن از اساتید روان‌شناسی مورد تایید قرار گرفت. از آنجا که تعدادی از کودکان شرکت‌کننده زیر ۸ سال سن داشتند، برای تمامی آنان سوالات تک به تک خوانده و توضیح داده شد و پاسخ‌های آنان توسط والد در سامانه آنلاین ثبت و وارد گردید. از کودکان بالای ۸ سال نیز توسط محققین خواسته شده بود که هر یک از گویه‌ها را با دقت بخوانند و به میزان ادراک تطابق جمله‌ها با رفتارهای خودشان از ۱ تا ۵ نمره دهند. در نهایت نمره کودک در هر یک از سبک‌های ایمن، نایمن آشفته و نایمن اجتنابی بدست آمد.

^{۲۱} . Cohen, Sapir & Weizman

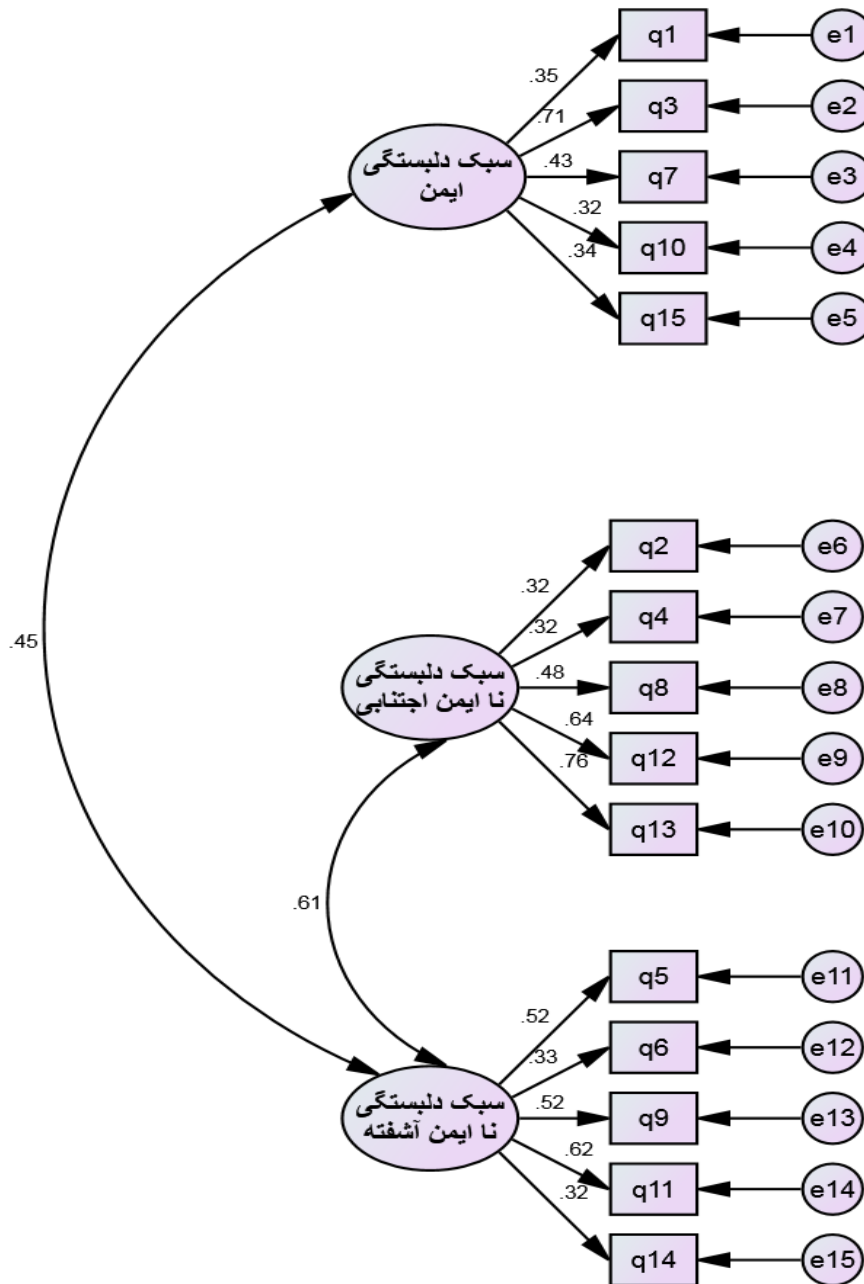
^{۲۲} . Spielberger

^{۲۳} . Covax

^{۲۴} . Risi, Pickard & Bird

یافته‌ها

جهت بررسی روایی سازه مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی کودکان، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است که الگوی مذکور در شکل ۱ و نتایج تحلیل عاملی تأییدی در جداول ۱ و ۲ ارائه گردیده است.

شکل ۱. الگوی اندازه‌گیری سبک دلبستگی کودکان

نکته: $q1-q15$ سؤالات پرسشنامه، $e1-e15$ خطای‌های اندازه‌گیری سؤالات

نتایج جدول ۱ حاکی از آن است، در مدل اندازه‌گیری پرسشنامه سبک‌های دلبستگی کودکان شاخص کای اسکوئر نسبی مدل برابر با ۲/۸۵ است که نشان می‌دهد این شاخص در الگو از وضعیت قابل قبولی برخوردار است. مقدار شاخص‌های تطبیقی CFI و TLI نیز بالاتر

از ۰/۹ است. مقدار *PCFI* نیز به عنوان شاخص نیکویی برازش بالاتر از ۰/۵ و مطلوب است. مقدار *RMSEA* نیز به عنوان مهم ترین شاخص برازش کلی برابر با ۰/۰۸۸ است و نشان می‌دهد که به طور کلی الگو از برازش قابل قبولی برخوردار است.

جدول ۱. شاخص‌های برازش الگوی اندازه‌گیری سبک دلبستگی کودکان

نام شاخص	حد مطلوب	مقدار شاخص در مدل	سطح معنی داری	وضعیت در مدل پیشنهادی
مطلق	مطلق	۲۵۱/۱۹۱	۰/۰۰۱	با توجه به سایر شاخص‌ها مطلوب
درجه آزادی ^{۲۶}	-	۸۸	-	-
توکر لوپس (<i>TLI</i>) ^{۲۷}	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱۲	-	مطلوب
برازش تطبیقی (<i>CFI</i>) ^{۲۸}	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۰۵	-	مطلوب
برازش تطبیقی مقتصد (<i>PCFI</i>) ^{۲۹}	بالاتر از ۰/۵	۰/۵۴۱	-	مطلوب
ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد ^{۳۰} (<i>RMSEA</i>)	کمتر از ۰/۱	۰/۰۸۸	-	مطلوب
کای دو بهنجار شده ^{۳۱} (<i>CM NDF</i>)	کمتر از ۵	۲/۸۵	-	مطلوب

جدول ۲. نتایج تحلیل عاملی تأییدی در مدل اندازه‌گیری پرسشنامه سبک دلبستگی کودکان

گویه‌ها	برآورد استاندارد	مقدار بحرانی	معنی داری	گویه‌ها	برآورد استاندارد	مقدار بحرانی	معنی داری	گویه‌ها	برآورد استاندارد	مقدار بحرانی	معنی داری
۱	۰/۳۵۵	۰/۳۳۱	۰/۰۰۱	۶	۰/۳۳۱	۰/۳۳۱	۰/۰۰۱	۱۱	۰/۶۲۲	۴/۴۸	۰/۰۰۱
۲	۰/۳۱۹	۰/۴۳۴	۰/۰۰۱	۷	۰/۴۳۴	۰/۴۳۴	۰/۰۰۱	۱۲	۰/۶۳۹	۷/۷۴	۰/۰۰۱
۳	۰/۷۱۳	۰/۴۷۷	۰/۰۰۱	۸	۰/۴۷۷	۰/۴۷۷	۰/۰۰۱	۱۳	۰/۷۶۴	۴/۸۹	۰/۰۰۱
۴	۰/۳۱۹	۰/۵۱۶	۰/۰۰۱	۹	۰/۵۱۶	۰/۵۱۶	۰/۰۰۱	۱۴	۰/۳۲۲	۲/۵۳	۰/۰۰۱
۵	۰/۵۱۹	۰/۳۱۷	۰/۰۰۱	۱۰	۰/۳۱۷	۰/۳۱۷	۰/۰۰۱	۱۵	۰/۳۳۸	۳/۵۸	۰/۰۰۱

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌گردد، در مدل اندازه‌گیری پرسشنامه سبک دلبستگی کودک کلیه بارهای عاملی معنی‌دار شده‌اند و سطح معنی داری در همه گویه‌ها کمتر از ۰/۰۰۱ نیز نشان‌دهنده مطلوب بودن بار عاملی در همه سؤالات است. در سؤالات اول، دوم و پنجم که در هر سبک در مدل ثابت نگه داشته شده‌اند، نسبت بحرانی و سطح معنی‌داری گزارش نمی‌شود.

^{۲۵}. chi-square

^{۲۶}. degree of freedom

^{۲۷}. tucker-lewis index

^{۲۸}. comparative fit index

^{۲۹}. parsimonious comparative fit index

^{۳۰}. root mean squared error of approximation

^{۳۱}. normed chi-square

برای تعیین پایایی این آزمون از روش الفای کرونباخ استفاده گردید. همچنین پایایی پرسشنامه سبک دلبستگی کودک با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، ضریب تنصیف در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. ضرایب پایایی پرسشنامه سبک‌های دلبستگی کودک

مقیاس	آلفای کرونباخ	ضریب تنصیف
دلبستگی ایمن	۰/۷۲۲	۰/۷۱۲
دلبستگی نایمن اجتنابی	۰/۷۰۸	۰/۶۸۵
دلبستگی نایمن آشفته	۰/۷۱۵	۰/۷۰۳

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، پایایی‌های به دست آمده با استفاده از آلفای کرونباخ و ضریب تنصیف برای کل پرسشنامه و همه ابعاد آن بالاتر از ۰/۷ و مطلوب است. تنها در بعد دلبستگی نایمن اجتنابی نزدیک به ۰/۷ است که با توجه به تعداد سؤالات در این بعد ضریب به دست آمده قابل قبول است.

بحث و نتیجه گیری

مقاله حاضر به هنجاریابی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی دوره نهنفتگی بر روی کودکان ۶ تا ۱۲ ساله شهر اصفهان پرداخته است. به‌منظور بررسی ساختار عاملی مقیاس سبک دلبستگی دوره نهنفتگی از روش تحلیل عوامل تاییدی استفاده گردید. مقیاس طبقه‌بندی سبک دلبستگی کودک ابزاری برای سنجش سبک دلبستگی در کودکان سنین نهنفتگی است که دارای خرده مقیاس‌های سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی نایمن اجتنابی و سبک دلبستگی نایمن آشفته می‌باشد. و بصورت خودگزارشی است. توسط فنزی-داتن (۱۹۹۶) طراحی شده‌است. به منظور ارزیابی روایی فرد خودگزارشی پرسش‌نامه، تحلیل عوامل تاییدی با نرم‌افزار ایموس انجام شد. شاخص‌های کلی برازش نشان داد که داده‌ها تا حدی با مدل مطابقت دارد. میزان الفای کرونباخ نشان داد که این مقیاس می‌تواند ابزاری مفید به‌منظور سنجش سبک دلبستگی کودکان باشد. ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس سبک دلبستگی کودکان و تمامی خرده مقیاس‌های آن (دلبستگی ایمن=۰/۷۲، دلبستگی نایمن اجتنابی=۰/۷۰ و دلبستگی نایمن آشفته=۰/۷۱) بیشتر از ۰/۷۰ می‌باشد که نشان‌دهنده مطلوب بودن پایایی مقیاس می‌باشد.

با توجه به نتایج حاصل از روایی و پایایی مقیاس سبک دلبستگی دوره کودکی می‌توان گفت این مقیاس ابزاری پایا و روا برای بررسی سبک دلبستگی است و قابلیت استفاده در جامعه ایرانی را داراست.

بررسی روایی ابزار از طریق روایی سازه و روایی صوری مد نظر قرار گرفت. برای بررسی روایی سازه در مقیاس طبقه بندی سبک دلبستگی دوره نهنفتگی، از روش ارزیابی متخصصان استفاده شد؛ بدین ترتیب که یکی از اعضای هیأت علمی گروه روانشناسی دانشگاه آزاد واحد اصفهان و دو نفر از متخصصان در زمینه نظریه دلبستگی تأیید نمودند که گویه‌های مقیاس، به درستی ابعاد مختلف و سبک دلبستگی را در کودکان مورد سنجش قرار می‌دهد. در واقع، آنچه از بررسی روایی محتوا در این مقیاس به دست می‌آید، این است که مقیاس سبک دلبستگی دوره نهنفتگی در ۱۵ گویه خود علاوه بر بررسی جنبه‌های تخریب شده و نایمن دلبستگی مانند «گاهی از این که کسی مرا دوست نداشته باشد می‌ترسم» یا «اعتماد کامل داشتن به دیگران حتی دوستان خوبم برایم دشوار است» در عباراتی مانند «اگر کسی بخواهد با من دوست شود من ناراحت نمی‌شوم» یا «من مطمئنم نزدیکانم مرا ترک نمی‌کنند» به سنجش ابعاد مختلف دلبستگی ایمن نیز می‌پردازد. روایی صوری مقیاس نیز توسط متخصصان مذکور تأیید شد. در کل می‌توان ادعان کرد که این مقیاس از شاخصه‌های روان‌سنجی مطلوبی در جامعه هدف برخوردار است و ابزار مناسبی برای سنجش سبک دلبستگی کودکان بصورت خودگزارشی دهی است. البته لازم به ذکر است نتایج حاصله این تحقیق را می‌توان به تمام کودکان ۶ تا ۱۲ ساله جامعه ایران به صورت کلی بسط داد اما برای استفاده برای گروه‌های خاص جامعه از جمله کودکان تک‌والد، کودکان با نیازهای خاص، اقشار خاص جامعه و غیره نیازمند به هنجاریابی این پرسشنامه

در سطح خاص جامعه می‌باشد. همچنین نمی‌توان نیز برداشت کرد که این پرسشنامه بهترین پرسشنامه موجود است و به بهترین شیوه سبک دلبستگی را می‌سنجد بلکه احتمال دارد در آینده مجموعه عوامل بهتری برای شناخت و تبیین دلبستگی و ابعاد مختلف آن معرفی گردد و یا این که باید با ابزارهای گذشته نیز مقایسه تطبیقی صورت گیرد.

در مجموع با توجه به آنکه پژوهش حاضر بر روی کودکان ۶ تا ۱۲ شهر اصفهان انجام شده است، لذا در تعمیم نتایج بر سایر جوامع می‌بایست جوانب احتیاط را رعایت نمود. کمبود پژوهش‌های انجام شده در رابطه با سنجش و بررسی اعتباریابی سبک دلبستگی کودکان در ایران و جهان از جمله محدودیت‌هایی بود که باعث گردید تا در تطابق میان نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر با پژوهش‌های دیگر، پژوهشگران محدودیت‌هایی ایجاد گردد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده در سایر شهرها، اجرا شود.

منابع

افشاری، افروز. میرمحمدی، محبوبه. (۱۳۹۸). نقش علائم روان‌شناختی، سبک‌های دلبستگی و تنظیم شناختی هیجان مادران در پیش‌بینی شاخص‌های تن‌سنجی کودکان. *نشریه علمی روان‌شناسی سلامت*، ۲۸(۲)، ۵۴-۶۸.

https://hpj.journals.pnu.ac.ir/article_۶۰۳۶.html

آذرمی، ربابه، فرهادی، مهران، رشید، خسرو، یارمحمدی‌اصل، مسیب. (۱۳۹۹). تبیین رفتار خرافی بر اساس سبک‌های دلبستگی و اضطراب در دانشجویان دانشگاه بوعلی سینا. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۱(۱)، ۹۳-۱۰۰. [10.30486/JSRP.2019.564865.1278](https://doi.org/10.30486/JSRP.2019.564865.1278)

خرآشادی‌زاده، سمیه، شهبازی‌زاده، فاطمه، دستجردی، رضا. (۱۳۹۰). بررسی نقش دلبستگی دوران کودکی، دلبستگی به خدا، و سبک‌های اسنادی بر اضطراب اجتماعی. *فصلنامه روان‌شناسی و دین*، ۴(۴)، ۴۳-۵۶.

<http://ensani.ir/file/download/article/20130115084425-9716-24.pdf>

خرمی قاضیانی، مریم، ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۹). رابطه شیوه‌های حل تعارض والدین و سبک‌های دلبستگی با کیفیت زندگی دختران دارای احساس تنهایی. *فصلنامه سلامت روان کودک*، ۱۷(۱)، ۱-۱۴. <http://childmentalhealth.ir/article-1-479-fa.html>

صابونچی، فرانک، دوکانه‌ای‌فرد، فریده، و بهبودی، معصومه. (۱۳۹۹). رابطه رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی و طحاره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری هیجان‌خواهی. *فصلنامه روانشناسی کاربردی*، ۱۴(۵۳)، ۱۱۹-۱۳۹.

https://apsy.sbu.ac.ir/article_97298.html

غلامی، فاطمه، غنی‌زاده، احمد، ده‌بزرگی، غلامرضا. (۱۳۹۹). مقایسه رضایت‌مندی زناشویی، سبک‌های دلبستگی، و سبک‌های والدگری والدین کودکان با و بدون مشکلات ناخن جویدن. *فصلنامه سلامت روان کودک*، ۱۷(۱)، ۱۶۸-۱۸۰.

<http://childmentalhealth.ir/article-1-543-fa.html>

مسگرزاده، مریم، ربیعی‌پور، سهیلا، فرجی، سیما. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر شمارش حرکات جنین بر میزان دلبستگی مادر به جنین در زنان نخست‌باردار مراجعه‌کننده به مراکز درمانی تأمین اجتماعی شهر ارومیه در سال ۱۳۹۶. *مجله پرستاری و مامایی*، ۱۷(۱۰)، ۸۱۰-۸۱۷.

<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=535971>

موحدابطحی، مهسا، امساک، گلپتا، امیری، شعله. (۱۳۹۳). هنجاریابی و بررسی ویژگی روان‌های سنجی "مقیاس دلبستگی دوره نهفتگی" در کودکان ۷ تا ۱۱ ساله. *مجله پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۴(۲)، ۱۵۷-۱۷۱. https://cbs.ui.ac.ir/article_17334.html

Bajoori, E. & Saravani, M. R. (2017). The comparative of role of attachment styles and parent's quality of life and academic achievement of high school children. *Biosci Biotechnol Res Commun*, 1, 203-208. <http://dx.doi.org/10.29252/jcmh.7.1.15>

- Barsky, S. (۲۰۰۵). *Development of a scale that measures attachment styles of latency aged children*. Unpublished doctoral dissertation, Carlos Albizu University, Florida. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-0-387-70990-1>
- Bigner, J., & Gerhardt, C. (۲۰۱۹). *Parent-child relations: An introduction to parenting* (۱۰th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Finzi, R., Cohen, O., Sapir, Y., Weizman, A. (۲۰۰۰). Attachment styles in maltreated children: A comparative study. *Child Psychiatry & Human Development*, ۳۱, ۱۱۳-۱۲۸. <https://doi.org/10.1023/A:1001944509409>
- Finzi, R., Har-Even, D., Weizman, A., Tyano, S., Shnit, D. (۱۹۹۶). The adaptation of the attachment style questionnaire for latency-aged children. [Hebrew]. *Psychology*, ۵, ۱۶۷-۱۷۷. http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S2011-2042-1900-20059
- Finzi-Dottan, R., Cohen, O., Iwaniec, D., Sapir, Y., Weizman, A. (۲۰۰۶). The child in the family of a drug-using father: attachment styles and family characteristics. *Journal of Social Work Practice in the Addictions*, ۶, ۸۹-۱۱۱. https://doi.org/10.1300/J160706n01_05
- Hasim, M. J. M., Mustafa, H., & Hashim, N. H. (۲۰۱۸). From middle childhood to adulthood attachment: Measuring attachment stability in the context of married individual in Penang, Malaysia. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couple and Families*, ۲۶(۴), ۴۴۴-۴۵۴. doi:10.1177/1066480718806522
- Jalambadani, Z. (۲۰۲۰). Art therapy based on painting therapy on the improvement of autistic children's social interactions in Iran. *Indian journal of psychiatry*, ۶۲(۲), ۲۱۸-۲۱۹. https://doi.org/10.4103/psychiatry.IndianJPsychiatry_215_18
- Kungl, M., Gabler, S., Bovenschen, I., Lang, K., Zimmermann, J., & Spangler, G. (۲۰۱۹). Attachment, dependency, and attachment-related behaviors in foster children: A closer look at the nature of the foster child-caregiver relationship. *Developmental Child Welfare*, ۱, ۱۰۷-۱۲۳. <https://doi.org/10.1177/2516132219845344>
- Małgorzata, G., Małgorzata, W. P., Alicja, K., Carla, Sh. (۲۰۲۱) Relations between attachment to mother and father, mentalizing abilities and emotion regulation in adolescents. *European Journal of Developmental Psychology*, ۱۸(۱), ۱۸-۳۷. <https://doi.org/10.1080/17405629.2020.1736030>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (۲۰۱۶). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change* (۲ ed.). New York: Guilford press. <https://www.guilford.com/books/Attachment-in-Adulthood/Mikulincer-Shaver/9781462532817>
- Odell-Steward, J. (۲۰۲۰). *Prediction of attachment styles, work satisfaction, and work retention of licensed counselors*. Doctoral dissertation, Capella University of USA. <https://www.proquest.com/openview/vecfd287f2e912369c0eaa922bfd58dd/1?pq-origsite=gscholar&cbl=44156>
- Palma, E., Armijo, I., Cifuentes, J., Ambiado, S., Rochet, P., Díaz, B., Gutierrez, J., & Mena, C. (۲۰۲۱). Hospitalization in high-risk pregnancy patients: is prenatal attachment affected?, *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, ۳۹(۱), ۳۰-۴۲. [10.1080/02643183.2020.1740661](https://doi.org/10.1080/02643183.2020.1740661)
- Risi, A., Pickard, J. A., Bird, A. L. (۲۰۲۱). The implications of parent mental health and wellbeing for parent-child attachment: A systematic review. *PLoS ONE*, 16(12), e0260891. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0260891>
- Shi, H., Wang, Y., Li, M., Tan, C., Zhao, C., Huang, X., Dou, Y., Duan, X., Du, Y., Wu, T., Wang, X., Zhang, J. (۲۰۲۱). Impact of parent-child separation on children's social-emotional development: a cross-sectional study of left-behind children in poor rural areas of China. *BMC Public Health*, 21(1), 823. [10.1186/s12889-021-10831-8](https://doi.org/10.1186/s12889-021-10831-8)